EKONOMİ | ANALİZ | POLİTİKA | ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ARAŞTIRMA RAPORU

AĞUSTOS 2026

TÜRKİYE'DE STAGFLASYONUN NEDENLERİ VE ÇIKIŞ YOLLARI

*"Stagflasyon yalnızca ekonominin yavaşlaması değil, **toplumun nefessiz kalmasıdır.**"*

- YÜKSEK ENFLASYON
- DURGUNLUK
- GELİR KAYBI
- ÜRETİM KRİZİ
- GÜVEN SORUNU

TÜRKİYE'NİN İHTİYACI: ÜRETİM, ADALET VE İNSANCA YAŞAM

HAZIRLAYAN

ÜMİT DEMİREL

TEÇ-SEN GENEL BAŞKANI

EKONOMİK ANALİZ & POLİTİKA ARAŞTIRMALARI

AĞUSTOS 2026

KAPSAMLI RAPOR & DERGİ ÖZEL SAYISI

TÜRKİYE'DE STAGFLASYONUN NEDENLERİ VE ÇIKIŞ YOLLARI

2014–2026 döneminde enflasyon, durgunluk, gelir kaybı, üretim krizi ve güven sorunu üzerine derinlemesine analiz.

> *"Stagflasyon yalnızca ekonominin yavaşlaması değil, toplumun nefessiz kalmasıdır."*

HAZIRLAYAN
ÜMİT DEMİREL
GENEL BAŞKAN

Dosya Haritası

01 Yönetici özeti ve giriş

03 Stagflasyonun anlamı

04 Son 10 yılın nedenleri

05 2014–2026 kırılma haritası

06 2024–2026 güncel dönem

07 Grafikler ve ekonomik göstergeler

08 Toplumsal sonuçlar

09 Çıkış yolları

10 Üç aşamalı strateji

11 Politika önerileri

12 Sonuç bildirgesi

13 Kapanış değerlendirmesi

14 Kaynakça

YAYIN NOTU

Bu çalışma, Türkiye ekonomisinin 2014-2026 döneminde yaşadığı yüksek enflasyon, zayıflayan büyüme kalitesi, gelir kaybı, üretim maliyetleri, kur şokları, tarım ve gıda krizi, hukuk-güven sorunu, vergi adaletsizliği, ücret erimesi ve sosyal devlet ihtiyacını stagflasyon kavramı üzerinden analiz etmektedir.

Raporun amacı, stagflasyonu yalnızca teknik bir ekonomik kavram olarak değil; vatandaşın sofrasına, ücretine, kirasına, faturasına, geleceğine ve toplumsal huzura yansıyan çok boyutlu bir kriz olarak değerlendirmektir.

Bu raporda yer alan 2025 ve 2026 verileri, tamamlanmış resmî yıl sonu gerçekleşmeleri bulunmayan kalemlerde tahmin/program bandı olarak kullanılmıştır. Nihai yayımlanmış veriler için TÜİK, TCMB, Hazine ve Maliye Bakanlığı, IMF, Dünya Bankası ve OECD kaynakları esas alınmalıdır.

01 YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye ekonomisi son 10 yılda yalnızca yüksek enflasyonla değil; aynı zamanda büyüme kalitesinin bozulması, üretim yapısındaki ithalat bağımlılığı, gelir dağılımındaki aşınma, hukuk ve kurumsal güven sorunları, tarımda zayıflama, enerji bağımlılığı, para politikasında öngörülebilirlik kaybı ve vergi adaletsizliği ile karşı karşıya kalmıştır.

Stagflasyon, fiyatların hızla arttığı; buna karşın üretimin, yatırımın, istihdamın ve reel gelirlerin zayıfladığı bir ekonomik sıkışma halidir. Türkiye'de son yıllarda görülen tablo, bu tartışmayı doğrudan gündeme getirmiştir: Enflasyon yüksek, alım gücü düşük, yatırım ortamı kırılgan, üretim maliyetleri ağır, ücretler erimiş ve toplumun geniş kesimleri geçim krizine sürüklenmiştir.

2014-2016 döneminde dış finansmana bağımlı büyüme modeli sürmüş; 2017'de kredi genişlemesi büyümeyi desteklemiş ancak enflasyonist baskıları artırmıştır. 2018 kur krizi, fiyat istikrarı ve güven üzerinde büyük hasar yaratmıştır. 2020 pandemi döneminde kredi genişlemesi talebi desteklerken fiyat baskılarını büyütmüştür. 2021'deki faiz indirimleri ve kur şoku, enflasyon beklentilerini bozmuştur. 2022 ve 2023 yıllarında yüksek enflasyon toplumsal yoksullaşmaya dönüşmüştür.

2024-2026 dönemi ise Türkiye açısından yeni bir evreyi temsil etmektedir. Bu dönemde sıkı para politikası ve dezenflasyon programı öne çıkmış; ancak yüksek faiz, krediye erişim zorluğu, reel ücret kaybı, kira ve gıda baskısı, KOBİ'lerin finansman sorunu ve iç talepte yavaşlama stagflasyon tartışmasını daha da önemli hale getirmiştir.

Türkiye'nin stagflasyondan çıkışı yalnızca faiz politikasıyla mümkün değildir. Çıkış için güvenilir para politikası, adil maliye politikası, vergi reformu, tarımda planlı üretim, sanayide katma değer, enerji bağımsızlığı, hukuk devleti, liyakat, eğitim reformu, ücret adaleti ve sosyal devlet birlikte ele alınmalıdır.

> Bu raporun temel sonucu şudur: Türkiye'nin ihtiyacı yalnızca enflasyonu düşürmek değil; üretimi güçlendiren, emeği koruyan, gelir adaletini sağlayan ve vatandaşın insanca yaşamasını mümkün kılan yeni bir ekonomik model kurmaktır.

02 GİRİŞ

Türkiye ekonomisi son yıllarda yüksek enflasyon, kur oynaklığı, gelir kaybı, kira ve gıda krizi, üretim maliyetlerindeki artış, işgücü piyasasındaki kırılganlıklar ve kurumsal güven sorunlarıyla birlikte çok yönlü bir ekonomik baskı alanına girmiştir.

Bu baskı alanı, yalnızca “enflasyon yüksek” cümlesiyle açıklanamayacak kadar derindir. Çünkü fiyatlar artarken geniş halk kesimlerinin alım gücü düşmüş; ücretliler, emekliler, küçük esnaf, çiftçiler, gençler ve dar gelirli aileler hayat pahalılığı karşısında korunmasız kalmıştır.

Stagflasyon kavramı tam da bu noktada önem kazanır. Çünkü stagflasyon, ekonominin aynı anda hem pahalılaşması hem de toplumsal refah üretme kapasitesini kaybetmesi anlamına gelir. Bir ülkede fiyatlar yükselirken ücretler eriyor, üretici maliyet altında eziliyor, yatırımcı geleceği öngöremiyor, gençler iş bulamıyor ve aileler temel ihtiyaçlarını kısmaya başlıyorsa; orada sorun yalnızca enflasyon değil, ekonomik düzenin bütünüdür.

Türkiye’de yaşanan ekonomik sıkışma, rakamların ötesinde bir toplumsal gerçekliğe dönüşmüştür. Market rafındaki etiket, kiralık ev ilanı, pazardaki fiyat, elektrik faturası, okul masrafı ve kredi kartı borcu, ekonomik krizin gündelik hayattaki dilidir.

Bu rapor, Türkiye’nin 2014-2026 döneminde stagflasyon benzeri bir ekonomik sıkışmaya nasıl sürüklendiğini ve bu süreçten hangi politika setleriyle çıkabileceğini incelemektedir.

03 STAGFLASYON NEDİR?

Stagflasyon, ekonomi literatüründe yüksek enflasyon ile durgunluk veya zayıf büyümenin aynı anda yaşandığı ekonomik durumu ifade eder. Klasik ekonomik yaklaşımlarda enflasyon genellikle canlı talep dönemleriyle, durgunluk ise talep yetersizliğiyle ilişkilendirilir. Ancak stagflasyon bu ilişkiyi bozar.

Stagflasyonun Temel Unsurları

Stagflasyonun üç temel unsuru vardır

- Yüksek ve kalıcı enflasyon
- Düşük büyüme veya üretim durgunluğu
- İşsizlik, eksik istihdam ya da reel gelir kaybı

Bu üç unsur bir araya geldiğinde ekonomi yönetimi açısından ciddi bir politika açmazı doğar. Enflasyonu düşürmek için uygulanan sıkı para politikası büyümeyi yavaşlatabilir; büyümeyi desteklemek için uygulanan genişlemeci politikalar ise enflasyonu artırabilir.

Stagflasyon Neden Tehlikelidir?

Stagflasyonun tehlikesi, klasik çözüm araçlarının etkisini sınırlamasıdır. Faiz artırıldığında kredi maliyetleri yükselir, yatırım ve tüketim yavaşlar. Faiz düşürüldüğünde ise kur ve enflasyon baskısı artabilir. Kamu harcamaları artırıldığında bütçe dengesi bozulabilir; harcamalar kısıldığında ise yoksulluk ve durgunluk derinleşebilir.

Bu nedenle stagflasyonla mücadele yalnızca para politikasıyla yürütülemez. Üretim yapısı, enerji bağımlılığı, tarım politikası, vergi sistemi, hukuk güvenliği, eğitim, sosyal devlet ve gelir dağılımı birlikte ele alınmalıdır.

Türkiye İçin Stagflasyonun Anlamı

Türkiye açısından stagflasyon yalnızca makroekonomik bir kavram değildir. Bu kavram, vatandaşın gündelik hayatında şu şekilde karşılık bulur:

- Market fiyatlarının sürekli artması,
- Kiraların maaşları aşındırması,
- Faturaların hane bütçesini zorlaması,
- Ücretlerin fiyatlara yetişememesi,
- Emeklilerin geçim sıkıntısı yaşaması,
- Gençlerin gelecek kurmakta zorlanması,
- Küçük işletmelerin finansman maliyetleri altında ezilmesi,

- Çiftçinin üretimden uzaklaşması,
- Toplumda güvensizlik ve umutsuzluk hissinin artması.

> Bu nedenle Türkiye'de stagflasyon tartışması aynı zamanda sosyal adalet, emek hakkı ve insan onuru tartışmasıdır.

04 TÜRKİYE'NİN SON 10 YILDA STAGFLASYONA GİRİŞ NEDENLERİ

Türkiye'nin stagflasyon benzeri bir yapıya sürüklenmesi tek bir nedene bağlanamaz. Bu süreç, son 10 yılda biriken çok sayıda ekonomik, siyasal ve kurumsal tercihin sonucudur.

Kredi ve Tüketime Dayalı Büyüme Modeli

Türkiye ekonomisi uzun yıllar boyunca büyümeyi büyük ölçüde iç talep, kredi genişlemesi, kamu harcamaları ve inşaat sektörü üzerinden sürdürmeye çalışmıştır. Bu model kısa vadede büyüme yaratabilir; ancak üretkenlik artışı sağlamadığı için uzun vadede kırılganlık üretir.

Krediyle büyüme, gelir artışından çok borç artışına dayanır. Hane halkı ve şirketler kredi kullanarak tüketim ve yatırım yapar. Ancak bu kaynaklar üretken sektörlere değil de tüketim, gayrimenkul ve ithal ürünlere yönelirse ekonomi kalıcı refah üretemez.

Bu modelin temel sonuçları şunlardır

- Cari açığın büyümesi,
- Enflasyonist baskının artması,
- Varlık fiyatlarının şişmesi,
- İthalata bağımlılığın güçlenmesi,
- Gelir dağılımının bozulması,
- Ekonominin dış finansmana bağımlı hale gelmesi.

2017 yılında Kredi Garanti Fonu destekli kredi genişlemesi büyümeyi artırmış, ancak bu büyüme kalıcı verimlilik artışına dönüşmediği için enflasyon ve dış denge üzerinde baskı yaratmıştır.

İnşaat ve Rant Ekonomisinin Etkisi

İnşaat sektörü kısa vadede istihdam yaratır ve ekonomiyi canlandırır. Ancak uzun vadeli kalkınma için sanayi, teknoloji, tarım, eğitim ve yüksek katma değerli üretim kadar güçlü bir verimlilik etkisi yaratmaz.

İnşaat ve rant ekonomisinin sonuçları şunlardır

- Kaynakların üretken sektörlerden uzaklaşması,
- Arsa ve konut fiyatlarının yükselmesi,
- Büyükşehirlerde kira krizinin derinleşmesi,
- Gelir dağılımının bozulması,
- Finansal sistemin konut ve gayrimenkul piyasasına aşırı bağımlı hale gelmesi.

Türkiye'de barınma krizinin derinleşmesi yalnızca arz-talep meselesi değildir. Uzun yıllara yayılan kentleşme, kredi, arsa, imar ve rant politikalarının sonucudur.

Enflasyonun Kalıcı Hale Gelmesi

Türkiye'de enflasyon geçici bir fiyat artışı olmaktan çıkmış, beklentilere yerleşmiştir. Enflasyon beklentilerinin bozulması, fiyatlama davranışını değiştirir.

Şirketler, üreticiler, ev sahipleri ve tüketiciler gelecekte fiyatların daha da artacağını varsayarak hareket etmeye başladığında enflasyon kendi kendini besleyen bir sürece dönüşür.

Türkiye'de enflasyonun yapısal kaynakları şunlardır

- Döviz kuru geçişkenliği, Enerji fiyatları, Gıda fiyatları,
- Kira artışları, Vergi artışları, Üretim maliyetleri,
- Beklenti bozulması, Para politikasına güven kaybı, Rekabet eksikliği, Arz kısıtları.

Enflasyon oranının düşmesi, fiyatların düşmesi anlamına gelmez. Enflasyonun düşmesi, fiyatların daha yavaş artması anlamına gelir. Vatandaş açısından asıl mesele, maaşının kira, mutfak, fatura, ulaşım ve sosyal yaşam karşısında yeniden güç kazanıp kazanmadığıdır.

Para Politikasında Güven Kaybı

Para politikasında güven, enflasyonla mücadelenin merkezindedir. Merkez Bankası'nın bağımsızlığı, karar alma süreçlerinin öngörülebilirliği, rezerv yönetimi, faiz politikası ve iletişim dili piyasa beklentilerini doğrudan etkiler.

Son 10 yılda Türkiye'de para politikası etrafında oluşan tartışmalar, enflasyon beklentilerinin çıpalanmasını zorlaştırmıştır. Merkez Bankası başkanlarının sık değişmesi, yüksek enflasyon döneminde düşük faiz politikası, döviz kuru baskısı, rezerv tartışmaları ve kur korumalı uygulamalar piyasada güven sorununu derinleştirmiştir.

Para politikasında güven kaybı şu döngüyü oluşturur:

Türk lirasına güven azalır. → Dövize ve altına yönelim artar. → Döviz kuru yükselir. → İthal maliyetler artar. → Üretici fiyatları yükselir. → Tüketici fiyatları artar. → Enflasyon beklentisi bozulur. → Yeniden dövize yönelim güçlenir. Bu döngü kırılmadığında ekonomi stagflasyona yaklaşır.

Kur Şokları ve İthalata Bağımlılık

Türkiye'nin üretim yapısı önemli ölçüde ithal ara malı, enerji, teknoloji, makine, kimyasal ürünler ve tarımsal girdilere bağımlıdır. Bu nedenle döviz kuru artışı yalnızca ithalat yapan şirketleri değil, bütün ekonomiyi etkiler.

Kur artışı şu alanlara doğrudan yansır: Akaryakıt, doğalgaz, elektrik üretim maliyetleri, gübre, yem, sanayi ara malları, ilaç ve tıbbi ürünler, teknoloji ürünleri, lojistik, ambalaj, gıda üretimi.

Kur artışı üretici açısından iki sonuç doğurur. Üretici maliyeti tüketiciye yansıtırsa enflasyon yükselir. Maliyeti yansıtamazsa kâr düşer, üretim azalır ve istihdam riske girer. Her iki durumda da stagflasyon baskısı artar.

Tarımda Zayıflama ve Gıda Enflasyonu

Türkiye'de gıda enflasyonu, genel enflasyonun en önemli belirleyicilerinden biridir. Gıda hem zorunlu tüketimdir hem de düşük gelirli hanelerin bütçesinde yüksek paya sahiptir.

Tarımda son 10 yılda şu sorunlar derinleşmiştir: Mazot maliyetleri artmıştır. Gübre fiyatları yükselmiştir. Yem fiyatları hayvancılığı zorlamıştır. Çiftçinin borç yükü büyümüştür. Genç nüfus tarımdan uzaklaşmıştır. Planlı üretim zayıflamıştır. Tarımsal ithalat dönemsel çözüm haline gelmiştir. Sulama ve depolama altyapısı yetersiz kalmıştır. Aracı zincirleri fiyatları artırmıştır. İklim değişikliği üretim risklerini büyütmüştür.

Gıda fiyatlarındaki artış yalnızca ekonomik değil, sosyal bir sorundur. Bir çocuğun yeterli protein alamaması, bir ailenin meyve-sebze tüketimini kısmak zorunda kalması, toplumun gelecekteki sağlık ve eğitim kapasitesini de etkiler.

Sanayide Maliyet Baskısı

Stagflasyon dönemlerinde sanayi sektörü iki yönlü baskı altındadır: Maliyetler yükselirken talep zayıflar. Türkiye'de sanayici özellikle kur, enerji, finansman, hammadde, işçilik ve vergi maliyetleri nedeniyle zorlanmaktadır. Yüksek faiz dönemlerinde şirketlerin işletme sermayesine erişimi zorlaşır. Büyük ölçekli firmalar finansmana daha kolay ulaşırken KOBİ'ler yüksek faiz ve kredi kısıtları nedeniyle daha ağır baskı hisseder. Sanayide katma değer sorunu da Türkiye'nin yapısal meselelerinden biridir. İhracat hacim olarak büyüse bile kilogram başı ihracat değeri yeterince yükselmediğinde, ülke daha fazla çalışıp daha az kazanan bir üretim yapısına sıkışır.

Gelir Dağılımı ve Çalışan Yoksulluğu

Stagflasyonun en ağır etkisi ücretliler üzerinde görülür. Çünkü fiyatlar sürekli artarken ücretler belirli dönemlerde güncellenir. Bu gecikme çalışanların reel gelirini düşürür.

Türkiye'de ücretlerin enflasyona yenilmesinin nedenleri: Maaş artışlarının hedef enflasyona göre yapılması, gerçekleşen enflasyonun hedefleri aşması, vergi dilimi etkisi, kira ve gıda enflasyonunun genel enflasyondan yüksek olması, sendikal örgütlülüğün zayıflaması, asgari ücretin genel ücret düzeyine dönüşmesidir. Asgari ücretin yaygın ücret haline gelmesi, orta sınıfı zayıflatır. Çalışan insanın yoksullaşması, ekonominin yalnızca gelir dağılımı sorunu değil, toplumsal huzur sorunudur.

İşsizlik, Eksik İstihdam ve Gençler

Resmî işsizlik oranı tek başına yeterli değildir. Türkiye'de geniş tanımlı işsizlik, eksik istihdam, iş aramaktan vazgeçenler, kayıt dışı çalışma, geçici istihdam ve genç işsizliği de dikkate alınmalıdır. Genç işsizliği şu sonuçları doğurur: Beyin göçü, gelecek kaygısı, geç evlilik, düşük doğurganlık, sosyal huzursuzluk, eğitim yatırımının boşa gitmesi, nitelikli emeğin değersizleşmesi.

Hukuk, Kurumlar ve Risk Primi

Hukuk devleti, mülkiyet hakkı, yargı bağımsızlığı, öngörülebilir mevzuat, liyakat ve veri güvenilirliği yatırım kararlarını doğrudan etkiler. Risk primi yükseldiğinde dış finansman pahalılaşır, borçlanma maliyeti artar, yatırım yavaşlar, kur baskısı büyür ve enflasyonla mücadele zorlaşır. Kurumsal güven zayıfladığında yatırım ertelenir, sermaye çıkışı hızlanır, döviz talebi artar ve ekonomi kısa vadeli kazançlara sıkışır.

05 2014-2026 DÖNEMİ EKONOMİK KIRILMA HARİTASI

Aşağıdaki tablo, Türkiye ekonomisinin 2014-2026 dönemindeki ana kırılma noktalarını stagflasyon açısından özetlemektedir.

DÖNEM	ANA EKONOMİK EĞİLİM	STAGFLASYON AÇISINDAN SONUÇ
2014-2016	Dış finansmana bağımlı büyüme sürdü	Kırılganlık birikti
2017	Kredi Garanti Fonu ile kredi genişlemesi	Geçici büyüme, kalıcı enflasyon baskısı
2018	Kur krizi ve güven şoku	Enflasyon sıçradı, yatırım iştahı zayıfladı
2019	Durgunluk ve toparlanma arayışı	Büyüme kalitesi tartışmalı hale geldi
2020	Pandemi ve kredi genişlemesi	Talep desteklendi, kur ve fiyat baskısı arttı
2021	Faiz indirimleri ve kur şoku	Enflasyon beklentileri sert bozuldu

DÖNEM	ANA EKONOMİK EĞİLİM	STAGFLASYON AÇISINDAN SONUÇ
2022	Çok yüksek enflasyon ve gelir erimesi	Çalışan yoksulluğu derinleşti
2023	Seçim ekonomisi, deprem maliyeti, politika dönüşü	Bütçe, kur ve enflasyon baskısı sürdü
2024	Sıkı para politikası ve dezenflasyon başlangıcı	Enflasyonla mücadele başladı, büyüme ve kredi baskılandı
2025	Dezenflasyonun maliyeti ve yavaşlayan talep	Reel sektör, ücretli ve emekli üzerinde baskı arttı
2026	Kırılgan toparlanma / kalıcı durgunluk ayrımı	Başarı, güven + üretim + gelir adaletine bağlı hale geldi

Tablo: Raporda sunulan veriler.

Türkiye'nin stagflasyon riski bir yılda oluşmamıştır. 2014'ten itibaren biriken kırılganlıklar, 2018 kur kriziyle görünür hale gelmiş; 2021 sonrası para politikası kırılmasıyla derinleşmiş; 2024-2026 döneminde ise yüksek enflasyonu düşürme çabasının büyüme ve gelirler üzerindeki maliyeti üzerinden yeni bir evreye taşınmıştır.

06 2024-2026 GÜNCEL DÖNEM ANALİZİ

2024, 2025 ve 2026 yılları Türkiye ekonomisinde yüksek enflasyon döneminden dezenflasyon programına geçişin, yüksek faiz-yavaşlayan talep dengesinin, ücretlerin reel kaybının, kira-gıda baskısının, dış finansman arayışının ve büyüme kalitesindeki tartışmaların daha görünür hale geldiği dönemdir.

2024: Sıkı Para Politikasına Geçiş

2024 yılı, Türkiye ekonomisinde politika yönünün değiştiği yıl olarak okunmalıdır. Yüksek enflasyon karşısında sıkı para politikası uygulanmış, faizler yükselmiş ve kredi genişlemesi sınırlanmıştır. Bu adımlar enflasyon beklentilerini kontrol altına alma amacı taşırken, toplumun geniş kesimleri için hayat pahalılığı devam etmiştir.

2024’ün temel çelişkisi şudur: Ekonomi yönetimi enflasyonu düşürmeye çalışırken, vatandaş geçmiş enflasyonun yarattığı yüksek fiyat düzeyiyle yaşamaya devam etmiştir.

2024 yılında öne çıkan başlıklar şunlardır:

- Enflasyonun yüksek seyrini koruması,
- Para politikasının sıkılaştırılması, Kredi maliyetlerinin artması,
- İç talepte yavaşlama belirtileri, Kur artışının daha kontrollü hale getirilmeye çalışılması,
- Rezerv birikimi ve dış finansman güveninin öne çıkması,
- Ücretliler ve emeklilerde reel gelir kaybı tartışmaları,
- Kira ve gıda fiyatlarının hane bütçesi üzerindeki baskısı.

2025: Dezenflasyonun Sosyal Maliyeti

2025, enflasyonla mücadelenin sosyal maliyetinin daha görünür hale geldiği yıl olmuştur. Yüksek faiz ve sıkı kredi koşulları, özellikle KOBİ’leri, borçlu işletmeleri ve düşük gelirli haneleri zorlamıştır.

Enflasyon oranında gerileme hedeflenirken, ücretlerin reel alım gücü ve emeklilerin geçim koşulları temel tartışma başlıkları arasında kalmıştır. 2025’in kritik sorusu şudur: Enflasyon düşerken toplumun geniş kesimleri refah kaybını telafi edebilmiş midir?

Bu dönemde şu sorunlar belirginleşmiştir: Krediye erişimin pahalı ve seçici hale gelmesi, iç talepte yavaşlama, KOBİ’lerin finansman baskısı, hane halkı borçluluğu, reel ücretlerin korunması sorunu, işsizlik ve eksik istihdam riski, emekli aylıkları ve asgari ücretin geçim tartışmasının merkezinde kalması.

2026: Kalıcı Toparlanma mı, Durgunluk Riski mi?

2026 yılı, Türkiye ekonomisi açısından karar yılı niteliğindedir. Dezenflasyon sürecinin başarılı olup olmayacağı yalnızca enflasyon oranıyla değil; büyüme, istihdam, gelir dağılımı, üretim yatırımları ve toplumsal refah üzerindeki etkileriyle ölçülmelidir.

2026’da temel soru şudur: Türkiye enflasyonu düşürürken üretimi, istihdamı ve gelir adaletini koruyabilecek midir? 2026’nın ana dersi şudur: Enflasyonu düşürmek yetmez; insanı, üretimi ve adaleti birlikte ayağa kaldırmak gerekir.

07 GRAFİKLER, VERİLER VE EKONOMİK GÖSTERGELER

Bu bölüm, Türkiye ekonomisinin 2014-2026 dönemindeki stagflasyon riskini somut göstergelerle ortaya koymaktadır. Grafikler; enflasyon, faiz, kur, büyüme, işsizlik, gıda fiyatları, ücretler, bütçe dengesi, cari açık, konut fiyatları ve tarımsal maliyetler üzerinden hazırlanmıştır. Veriler; Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı, IMF, Dünya Bankası, OECD, TÜRK-İŞ ve DİSK-AR kaynaklarından derlenmiştir.

Temel Makroekonomik Göstergeler Tablosu

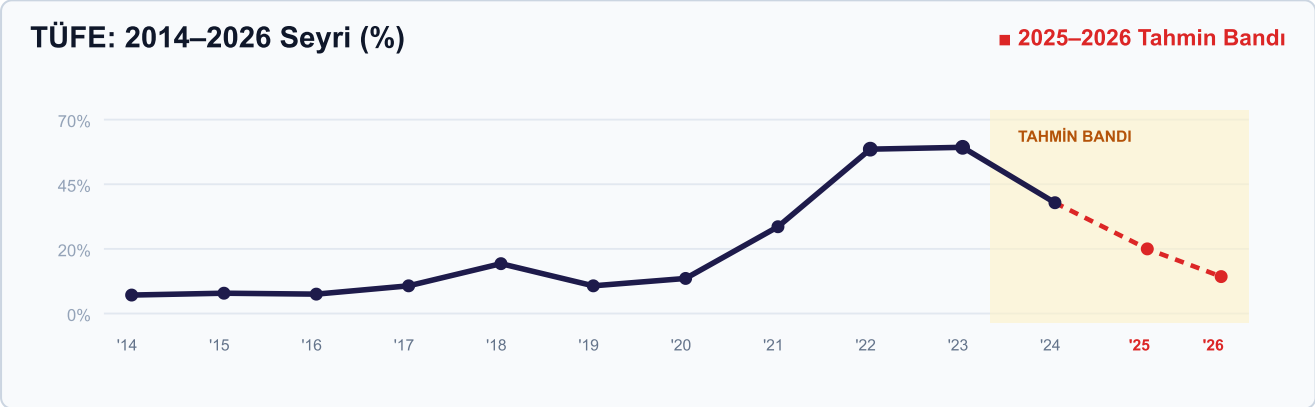
YIL	TÜFE ENFLASYONU %	GSYH BÜYÜME %	İŞSİZLİK %	ORTALAMA USD/TL	POLİTİKA FAİZİ %
2014	8,2	5,2	9,9	2,19	8,25
2015	8,8	6,1	10,3	2,72	7,50
2016	8,5	3,3	10,9	3,02	8,00
2017	11,9	7,5	10,9	3,65	8,00
2018	20,3	3,0	11,0	4,82	24,00
2019	11,8	0,9	13,7	5,67	12,00
2020	14,6	1,9	13,2	7,01	17,00
2021	36,1	11,4	12,0	8,89	14,00
2022	64,3	5,5	10,4	16,55	9,00
2023	64,8	4,5	9,4	23,75	42,50
2024	44,4	3,2	8,7	32,80	50,00
2025	24-30 bandı	2,5-3,5 bandı	9-10 bandı	38-42 bandı	35-45 bandı
2026	12-18 bandı	3-4 bandı	9-10 bandı	42-48 bandı	25-35 bandı

■ Kaynak: TÜİK, TCMB, TCMB EVDS, IMF World Economic Outlook, Dünya Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı. Not: 2025 ve 2026 verileri tahmin/program bandı olarak gösterilmiştir.

Analiz

Tablo, Türkiye ekonomisinin 2014 sonrasında istikrarlı düşük enflasyon patikasından uzaklaştığını göstermektedir. 2018 kur krizi, 2021 para politikası kırılması ve 2022-2023 yüksek enflasyon dönemi, stagflasyon tartışmasının temel zeminini oluşturmuştur. 2024 sonrasında sıkı para politikasıyla enflasyon düşürülmeye çalışılmış; ancak yüksek faiz, krediye erişim zorluğu ve iç talepte yavaşlama reel sektör üzerinde baskı yaratmıştır.

Grafik 1: Türkiye'de TÜFE Enflasyonu, 2014-2026

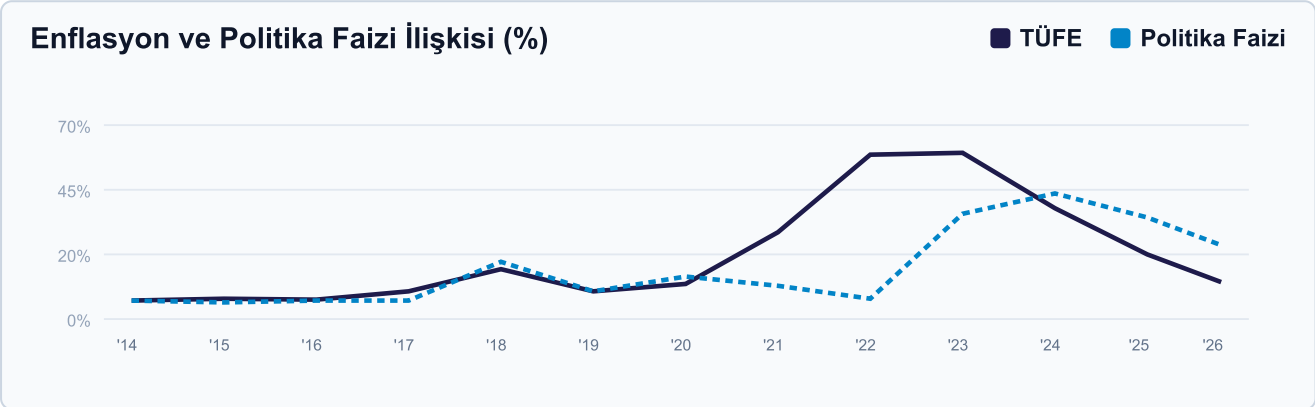

YIL	TÜFE ENFLASYONU %	YIL	TÜFE ENFLASYONU %
2014	8,2	**2021**	36,1
2015	8,8	**2022**	64,3
2016	8,5	**2023**	64,8
2017	11,9	**2024**	44,4
2018	20,3	**2025**	24-30
2019	11,8	**2026**	12-18
2020	14,6	-	-

■ Kaynak: TÜİK, TCMB Enflasyon Raporları, IMF tahminleri.

Analiz: Türkiye’de enflasyon 2014-2016 döneminde yüksek tek haneli seviyelerde kalmış, 2017’de çift haneye yerleşmiş, 2018 kur kriziyle hızlanmış ve 2021 sonrası para politikası kırılmasıyla çok yüksek seviyelere ulaşmıştır. 2024 sonrasında sıkı para politikası ile dezenflasyon süreci başlamış olsa da, fiyat seviyesi yüksek kaldığı için vatandaşın yaşam maliyeti üzerindeki baskı devam etmiştir.

Grafik 2: Politika Faizi ve TÜFE Enflasyonu, 2014-2026

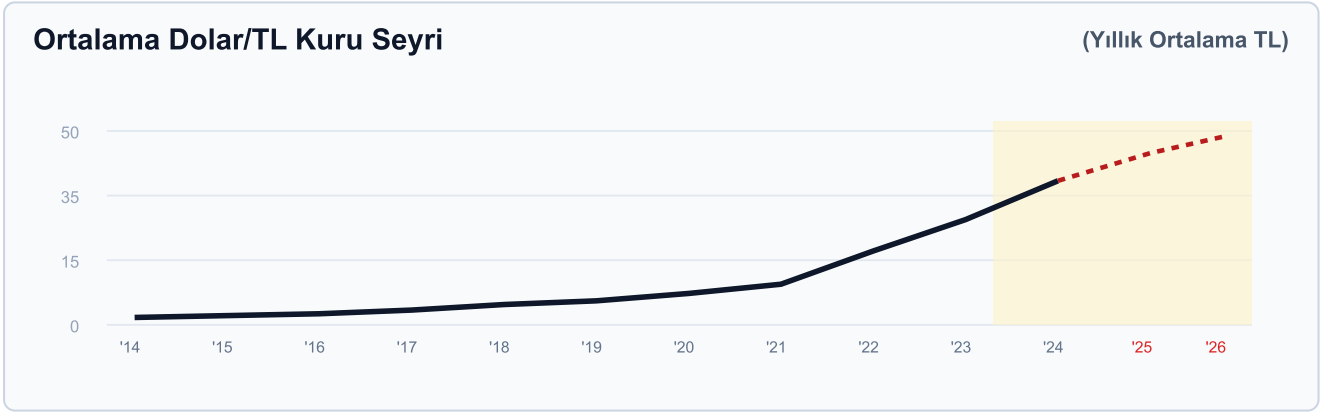
YIL	TÜFE ENFLASYONU %	POLİTİKA FAİZİ YIL SONU %
2014	8,2	8,25
2015	8,8	7,50
2016	8,5	8,00
2017	11,9	8,00
2018	20,3	24,00
2019	11,8	12,00
2020	14,6	17,00
2021	36,1	14,00
2022	64,3	9,00
2023	64,8	42,50
2024	44,4	50,00

YIL	TÜFE ENFLASYONU %	POLİTİKA FAİZİ YIL SONU %
2025	24-30	35-45
2026	12-18	25-35

- Kaynak: TCMB, TÜİK.

Analiz: Faiz-enflasyon ilişkisi Türkiye'nin son 10 yılındaki en kritik tartışma alanıdır. 2021-2022 döneminde enflasyon hızla yükselirken politika faizinin düşürülmesi, TL'ye güveni zayıflatmış ve enflasyon beklentilerinin bozulmasına yol açmıştır. 2023 sonrası politika dönüşüyle faizler yükseltilmiş, 2024'te sıkı para politikası belirginleşmiştir. Ancak yüksek faiz ortamı, KOBİ'ler ve borçlu işletmeler üzerinde finansman baskısı yaratmıştır.

Grafik 3: Ortalama Dolar/TL Kuru, 2014-2026

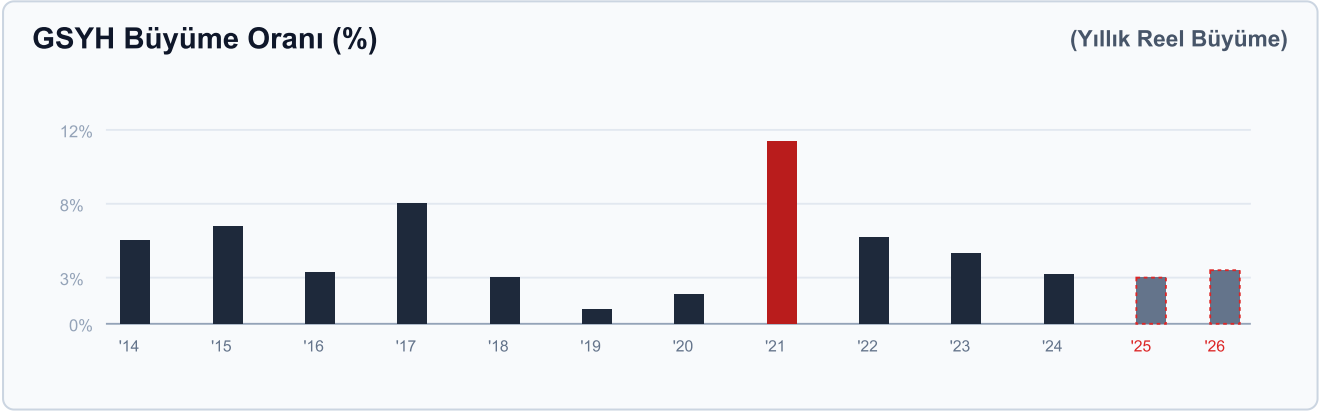
YIL	ORTALAMA DOLAR/TL	YIL	ORTALAMA DOLAR/TL
2014	2,19	**2021**	8,89
2015	2,72	**2022**	16,55
2016	3,02	**2023**	23,75
2017	3,65	**2024**	32,80
2018	4,82	**2025**	38-42
2019	5,67	**2026**	42-48

YIL	ORTALAMA DOLAR/TL	YIL	ORTALAMA DOLAR/TL
2020	7,01	-	-

- **Kaynak: TCMB EVDS.**

Analiz: Döviz kurundaki yükseliş, Türkiye'de enflasyonun en önemli taşıyıcılarından biridir. Türkiye'nin üretim yapısının ithal ara malı, enerji ve teknoloji girdilerine bağımlı olması, kur artışlarını doğrudan maliyet enflasyonuna dönüştürmektedir. 2018 ve 2021 sonrası kur şokları, enflasyon beklentilerini bozmuş ve fiyatlama davranışını kalıcı biçimde değiştirmiştir.

Grafik 4: GSYH Büyüme Oranı, 2014-2026

YIL	GSYH BÜYÜME %	YIL	GSYH BÜYÜME %
2014	5,2	**2021**	11,4
2015	6,1	**2022**	5,5
2016	3,3	**2023**	4,5
2017	7,5	**2024**	3,2
2018	3,0	**2025**	2,5-3,5
2019	0,9	**2026**	3-4
2020	1,9	-	-

- **Kaynak: TÜİK, IMF, Dünya Bankası.**

Analiz: Türkiye ekonomisi dönemsel olarak yüksek büyüme oranları yakalamış olsa da, büyümenin niteliği tartışmalı kalmıştır. Özellikle 2017 ve 2021'de yüksek büyüme büyük ölçüde kredi genişlemesi, iç talep ve düşük baz etkisiyle desteklenmiştir. Kalıcı refah için büyümenin üretken yatırımlara, teknolojiye, tarımsal verimliliğe, sanayi kapasitesine ve yüksek katma değerli ihracata dayanması gerekir.

Grafik 5: İşsizlik ve Genç İşsizliği, 2014-2026

YIL	GENEL İŞSİZLİK %	GENÇ İŞSİZLİĞİ %
2014	9,9	17,9
2015	10,3	18,5
2016	10,9	19,6
2017	10,9	20,8
2018	11,0	20,3
2019	13,7	25,4
2020	13,2	25,3
2021	12,0	22,6
2022	10,4	19,4
2023	9,4	17,4
2024	8,7	16-17
2025	9-10	17-19
2026	9-10	17-19

■ **Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri, DİSK-AR.**

Analiz: Resmî işsizlik oranı tek başına yeterli değildir. Türkiye'de geniş tanımlı işsizlik, eksik istihdam, iş aramaktan vazgeçenler, kayıt dışılık ve genç işsizliği daha gerçekçi bir tablo sunmaktadır. Genç işsizliğinin yüksek seyretmesi, beyin göçü ve gelecek kaybı riskini artırmaktadır. Çalışan yoksulluğu da işsizlik kadar önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir.

Grafik 6: Gıda Enflasyonu ve Genel Enflasyon Karşılaştırması, 2014-2026

YIL	GENEL TÜFE %	GIDA ENFLASYONU %
2014	8,2	12-13
2015	8,8	10-11
2016	8,5	5-6
2017	11,9	13-14
2018	20,3	25-26
2019	11,8	10-11
2020	14,6	20-21
2021	36,1	43-44
2022	64,3	77-78
2023	64,8	72-73
2024	44,4	43-45
2025	24-30	25-35
2026	12-18	15-22

- **Kaynak: TÜİK, FAO.**

Analiz: Gıda enflasyonu, Türkiye'de enflasyonun en toplumsal boyutudur. Dar gelirli ailelerin bütçesinde gıdanın payı yüksek olduğu için gıda fiyatlarındaki artış gelir dağılımını bozucu etki yaratır. Gıda enflasyonu düşmeden vatandaşın hayat pahalılığı algısı kalıcı biçimde iyileşmez.

Grafik 7: Konut Fiyat Endeksi ve Kira Baskısı, 2014-2026

YIL	KONUT FİYATLARI EĞİLİMİ	KİRA BASKISI	TOPLUMSAL ETKİ
2014	Ilımlı artış	Sınırlı	Barınma yükü yönetilebilir
2015	Artış eğilimi	Artış başladı	Büyükşehirlerde baskı
2016	Artış	Orta	Gelir-kira dengesi bozulmaya başladı
2017	Kredi etkisiyle artış	Orta-yüksek	Konut talebi canlandı
2018	Kur krizi sonrası maliyet artışı	Yüksek	İnşaat maliyetleri arttı
2019	Durgunluk	Yüksek	Erişim zorlaştı
2020	Kredi genişlemesi	Hızlı artış	Konut fiyatları sıçradı
2021	Çok hızlı artış	Çok yüksek	Barınma krizi derinleşti
2022	Çok hızlı artış	Çok yüksek	Kiralar maaşları aşındırdı
2023	Yüksek artış	Çok yüksek	Büyükşehirlerde kriz
2024	Artış hızı yavaşladı	Yüksek seviye korundu	Hane bütçesi baskılandı
2025	Reel yavaşlama	Yüksek	Gençler ve öğrenciler zorlandı
2026	Kırılgan denge	Yüksek	Sosyal konut ihtiyacı sürdü

■ **Kaynak: TCMB Konut Fiyat Endeksi, TÜİK kira göstergeleri.**

Analiz: Barınma krizi, Türkiye'de enflasyonun en kalıcı sosyal sonuçlarından biridir. Kira ve konut fiyatlarındaki artış, özellikle büyükşehirlerde çalışanların, öğrencilerin, gençlerin ve emeklilerin yaşam maliyetini ağırlaştırmıştır. Barınma maliyeti düşmeden enflasyonun toplumsal etkisi hafiflemez.

Grafik 8: Cari Açık ve Enerji İthalatı, 2014-2026

YIL	CARİ DENGE EĞİLİMİ	ENERJİ İTHALATI ETKİSİ	EKONOMİK SONUÇ
2014	Açık	Yüksek	Dış finansman ihtiyacı sürdü
2015	Açık	Orta	Düşük enerji fiyatı rahatlama sağladı
2016	Açık	Orta	Kırılganlık devam etti
2017	Açık büyüdü	Yüksek	Kredi büyümesi ithalatı artırdı
2018	Kur şoku	Yüksek	Dış finansman maliyeti arttı
2019	Dengelenme	Orta	Talep daralması ithalatı azalttı
2020	Açık arttı	Orta-yüksek	Kredi ve altın ithalatı etkili oldu
2021	Açık baskısı	Yüksek	Kur geçişkenliği arttı
2022	Açık yüksek	Çok yüksek	Enerji fiyatları baskı oluşturdu
2023	Açık yüksek	Yüksek	Dış finansman ihtiyacı sürdü
2024	İyileşme eğilimi	Yüksek	İç talep yavaşlaması etkili oldu
2025	Kontrollü açık	Orta-yüksek	Sıkı politika ithalatı sınırladı
2026	Kırılgan denge	Orta-yüksek	Enerji bağımlılığı sürdü

- **Kaynak: TCMB Ödemeler Dengesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Dünya Bankası.**

Analiz: Türkiye'nin cari açık sorunu yalnızca dış ticaret meselesi değildir; üretim yapısının ithalata bağımlılığıyla ilgilidir. Enerji ithalatı, kur şokları ve enflasyon arasında doğrudan bağlantı vardır. Enerji bağımlılığı azaltılmadan Türkiye'nin enflasyon ve dış denge kırılganlığı kalıcı biçimde düşmez.

Grafik 9: Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi, 2014-2026

YIL	BÜTÇE DENGESİ EĞİLİMİ	ANA BASKI UNSURU
2014	Kontrollü açık	Kamu harcamaları
2015	Kontrollü açık	Seçim harcamaları
2016	Açık artışı	Güvenlik ve kamu giderleri
2017	Açık artışı	Kredi destekleri
2018	Açık artışı	Kur krizi etkisi
2019	Açık yüksek	Durgunluk ve teşvikler
2020	Açık yüksek	Pandemi harcamaları
2021	Açık	Kur ve faiz etkisi
2022	Açık yüksek	Enflasyon, KKM, destekler
2023	Açık çok yüksek	Deprem, seçim, KKM
2024	Disiplin arayışı	Deprem harcamaları ve faiz
2025	Sıkı maliye hedefi	Faiz ve sosyal harcama dengesi
2026	Dengelenme arayışı	Harcama disiplini

■ **Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.**

Analiz: Bütçe dengesi, stagflasyonla mücadelede kritik rol oynar. Kamu maliyesi disiplinli olmazsa enflasyonla mücadele zorlaşır. Ancak mali disiplin, sosyal harcamaların kesilmesi anlamına gelmemelidir. Doğru mali disiplin; israfı azaltan, verimli kamu yatırımlarını önceleyen ve dar gelirliyi koruyan bir çerçevede uygulanmalıdır.

Grafik 10: Dolaylı Vergilerin Vergi Gelirlerindeki Payı, 2014-2026

YIL	DOLAYLI VERGİ YÜKÜ	GELİR ADALETİ ETKİSİ
2014	Yüksek	Dar gelirli üzerinde baskı
2015	Yüksek	Tüketim vergileri ağırlıklı
2016	Yüksek	Adaletsiz yük devam etti
2017	Yüksek	KDV/ÖTV etkisi güçlü
2018	Çok yüksek	Kur ve vergi etkisi birleşti
2019	Yüksek	Talep daralmasına rağmen yük sürdü
2020	Yüksek	Pandemi döneminde tüketim vergileri
2021	Çok yüksek	Fiyat artışları vergi tahsilatını artırdı
2022	Çok yüksek	Enflasyon dolaylı vergileri büyüttü
2023	Çok yüksek	ÖTV ve KDV artışları etkili oldu
2024	Çok yüksek	Bütçe dengesi için vergi artışları
2025	Yüksek	Vergi reformu ihtiyacı sürdü
2026	Yüksek	Adaletli vergi ihtiyacı devam etti

- **Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.**

Analiz: Dolaylı vergiler, gelirden bağımsız olarak tüketim üzerinden alındığı için düşük gelirli kesimleri daha ağır etkiler. Türkiye’de vergi sisteminin dolaylı vergilere dayanması, enflasyon dönemlerinde gelir adaletsizliğini artırmaktadır. Vergi reformu yapılmadan stagflasyonun sosyal maliyeti azaltılamaz.

Grafik 11: Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, 2014-2026

YIL	TARIMSAL GİRDİ MALİYETİ EĞİLİMİ	GIDA ENFLASYONUNA ETKİ
2014	Ilımlı artış	Sınırlı
2015	Artış	Orta
2016	Artış	Orta
2017	Artış hızlandı	Yüksek
2018	Kur etkisiyle sıçrama	Çok yüksek
2019	Yüksek seviye	Yüksek
2020	Artış	Yüksek
2021	Kur ve enerji etkisi	Çok yüksek
2022	Gübre, yem, mazot şoku	Çok yüksek
2023	Yüksek maliyet kalıcılığı	Çok yüksek
2024	Artış hızı yavaşladı	Yüksek
2025	Yüksek seviye korundu	Yüksek
2026	Kırılgan iyileşme	Orta-yüksek

■ **Kaynak: TÜİK Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi.**

Analiz: Tarımsal girdi maliyetleri, gıda fiyatlarının temel belirleyicilerindendir. Mazot, gübre, yem, elektrik ve ilaç fiyatları yükseldiğinde çiftçinin üretim maliyeti artar. Üretici maliyeti fiyatlara yansıttığında gıda enflasyonu yükselir; yansıtamadığında üretimden çekilme riski doğar. Bu nedenle tarım politikası enflasyonla mücadelenin merkezinde yer almalıdır.

Grafik 12: Reel Ücretler, Açlık Sınırı ve Yoksulluk Sınırı, 2014-2026

YIL	ÜCRETLERİN ALIM GÜCÜ	AÇLIK-YOKSULLUK SINIRI BASKISI	TOPLUMSAL SONUÇ
2014	Görece dengeli	Yönetilebilir	Orta sınıf korunuyordu
2015	Zayıflama başladı	Artış	Geçim baskısı arttı
2016	Zayıflama	Artış	Ücretler baskılandı
2017	Enflasyon etkisi	Yükseldi	Alım gücü düştü
2018	Kur krizi etkisi	Sert yükseldi	Reel kayıp başladı
2019	Kısmi toparlanma	Yüksek	İşsizlik baskısı
2020	Pandemi etkisi	Yükseldi	Hane borçluluğu arttı
2021	Sert erime	Çok yükseldi	Çalışan yoksulluğu
2022	Çok sert erime	Çok yüksek	Temel ihtiyaçlara sıkışma
2023	Reel kayıp sürdü	Çok yüksek	Orta sınıf eridi
2024	Kısmi telafi fakat yetersiz	Yüksek	Kira ve gıda baskısı
2025	Baskı sürdü	Yüksek	Ücret tartışması
2026	Kırılgan toparlanma	Yüksek	Gelir adaleti ihtiyacı

- **Kaynak: TÜİK, TÜRK-İŞ Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırmaları, DİSK-AR.**

Analiz: Enflasyon dönemlerinde ücret artışları nominal olarak yüksek görünse bile, reel alım gücü gıda, kira, ulaşım ve vergi yükü karşısında zayıflayabilir. Türkiye'de 2021 sonrası dönemde çalışan yoksulluğu belirgin hale gelmiştir. Bir ülkede çalışmak yoksulluktan çıkmaya yetmiyorsa, ekonomik sorun artık sosyal adalet sorununa dönüşmüştür.

Verilerin Raporun Ana Tezine Etkisi

Grafikler ve veri tabloları, raporun temel tezini güçlendirmektedir. Türkiye'de stagflasyon riski tek bir göstergenin sonucu değildir. Enflasyon, kur, faiz, büyüme, işsizlik, gıda fiyatları, kira baskısı, ücret kaybı, cari açık, enerji bağımlılığı ve vergi adaletsizliği aynı anda değerlendirilmelidir.

Bu veriler şu sonuçları ortaya koymaktadır

- **Enflasyon kalıcılaşmıştır:** 2017 sonrası çift haneli enflasyon olağan hale gelmiş, 2021 sonrası çok yüksek enflasyon dönemi başlamıştır.
- **Kur şokları fiyat istikrarını bozmuştur:** İthalata bağımlı üretim yapısı nedeniyle döviz kuru artışları doğrudan maliyet enflasyonuna dönüşmüştür.
- **Faiz politikası güven sorunuyla birleşmiştir:** 2021-2022 döneminde enflasyon yükselirken faizlerin düşürülmesi beklentileri bozmuş; 2024 sonrasında yüksek faiz ise üretim ve kredi kanalı üzerinde baskı yaratmıştır.
- **Büyümenin niteliği zayıflamıştır:** Kredi ve tüketime dayalı büyüme modeli kalıcı verimlilik artışı sağlamamıştır.
- **Gıda ve kira enflasyonu toplumsal baskıyı artırmıştır:** Vatandaşın en fazla hissettiği enflasyon kalemleri mutfak ve barınma olmuştur.
- **Çalışan yoksulluğu derinleşmiştir:** Ücret artışları enflasyon karşısında yetersiz kaldığında, çalışmak yoksulluktan çıkmak için yeterli olmamıştır.
- **Enerji ve ara malı bağımlılığı kırılganlığı artırmıştır:** Cari açık ve kur baskısı, üretim yapısının dışa bağımlılığını göstermektedir.
- **Vergi sistemi gelir adaletsizliğini büyütmüştür:** Dolaylı vergilerin yüksek payı, dar gelirli kesimlerin yükünü artırmıştır.
- **2024-2026 dönemi kritik bir geçiş dönemidir:** Dezenflasyon programı, sosyal koruma ve üretim politikalarıyla desteklenmezse durgunluk ve gelir kaybı riski artacaktır.

08 STAGFLASYONUN TOPLUMSAL SONUÇLARI

Stagflasyon yalnızca ekonomik göstergeleri bozmaz; toplumsal hayatı da dönüştürür. Enflasyon, durgunluk ve gelir kaybı birleştiğinde toplumun geniş kesimleri yalnızca daha az tüketmez; daha az umut eder, daha az plan yapar, daha az güvende hisseder.

Orta Sınıfın Erimesi

Orta sınıf, bir ülkenin sosyal dengesidir. Enflasyon, kira krizi, vergi yükü ve ücret erimesi orta sınıfı zayıflattığında toplum iki uca ayrılır. Az sayıda kişi varlık birikimi yaparken geniş kesimler temel ihtiyaçlara sıkışır. Orta sınıfın erimesi yalnızca gelir kaybı değildir. Aynı zamanda eğitim, sağlık, kültür, tatil, sosyal yaşam ve gelecek planı yapabilme kapasitesinin kaybıdır.

Emeklilerin Yoksullaşması

Emekliler sabit gelirli oldukları için yüksek enflasyondan en sert etkilenen gruplardan biridir. Emekli aylıkları gıda, kira, sağlık ve ulaşım giderlerine yetişmediğinde yaşlı yoksulluğu derinleşir. Bir ülkede emekliler yıllarca çalıştıktan sonra pazara çıkamaz hale geliyorsa, bu yalnızca ekonomik sorun değil, sosyal devlet sorunudur.

Gençlerin Gelecek Kaybı

Gençler için en büyük sorun yalnızca işsizlik değildir. Asıl sorun geleceksizliktir. Gençler ev kuramıyor, mesleki karşılık bulamıyor, insanca ücret alamıyor ve hayat planı yapamıyorsa ülkenin geleceği zayıflar.

Gelecek kaybı şu alanlarda görünür hale gelir

- Beyin göçü,
- Ülke dışına yerleşme arzusu,
- Evlenme ve aile kurma kararlarının ertelenmesi,
- Umutsuzluk,
- Mesleki motivasyon kaybı,
- Toplumsal aidiyetin zayıflaması.

Aile Yapısı ve Psikolojik Yük

Geçim krizi aile içi stresi artırır. Kira, fatura, borç, okul masrafı, sağlık gideri ve iş güvencesizliği ailelerin psikolojik dayanıklılığını zayıflatır. Stagflasyon yalnızca cebimizi değil, ruh sağlığımızı da etkiler. Sürekli geçim hesabı yapmak, insanın hayal kurma kapasitesini azaltır.

09 TÜRKİYE STAGFLASYONDAN NASIL ÇIKAR?

Türkiye'nin stagflasyondan çıkışı tek bir araçla sağlanamaz. Faiz kararı, kur politikası veya geçici destekler tek başına yeterli değildir. Çıkış; güvenilir para politikası, adil maliye politikası, üretim reformu, tarımsal planlama, enerji bağımsızlığı, hukuk devleti, eğitim reformu, sosyal devlet ve ücret adaletini birlikte içeren kapsamlı bir programla mümkündür.

Güvenilir Para Politikası

Enflasyonla mücadelede güvenilir para politikası şarttır. Merkez Bankası'nın fiyat istikrarını önceleyen, bağımsız, şeffaf ve veri temelli bir çerçevede hareket etmesi gerekir.

Para politikasında şu ilkeler esas alınmalıdır:

- Merkez Bankası bağımsızlığı güçlendirilmelidir.
- Enflasyon hedefleri gerçekçi olmalıdır.
- Rezerv yönetimi şeffaflaşmalıdır.
- Piyasa iletişimi tutarlı olmalıdır.
- Döviz kuru baskıyla değil güvenle istikrara kavuşmalıdır.
- Para politikası sade ve öngörülebilir olmalıdır.

Faiz tek başına çözüm değildir; ancak güvenilir para politikası olmadan enflasyon beklentileri kırılamaz.

Maliye Politikası ve Vergi Reformu

Stagflasyon döneminde mali disiplin önemlidir. Ancak mali disiplin, yükün dar gelirliye ve ücretliye yıkılması anlamına gelemez.

Doğru maliye politikası şu ilkelere dayanmalıdır:

- İsraf ve verimsiz kamu harcamaları azaltılmalıdır.
- Kamu ihaleleri şeffaflaştırılmalıdır.
- Vergi adaleti sağlanmalıdır.
- Dolaylı vergilerin yükü azaltılmalıdır.
- Rant ve servet kazançları adil vergilendirilmelidir.
- Sosyal destekler hedefli ve hak temelli olmalıdır.

Türkiye'de vergi sistemi büyük ölçüde dolaylı vergilere dayandığı için düşük gelirli kesimler oransal olarak daha ağır yük taşımaktadır. Bu yapı değişmeden gelir adaleti sağlanamaz.

Tarım Reformu ve Gıda Enflasyonuyla Mücadele

Gıda fiyatları düşmeden genel enflasyon kalıcı biçimde düşmez. Türkiye'nin gıda enflasyonuyla mücadelede ithalata dayalı dönemsel çözümler yerine üreticiyi güçlendiren kalıcı tarım politikalarına ihtiyacı vardır.

Tarımda şu adımlar uygulanmalıdır:

- Mazot, gübre, yem ve elektrik maliyetleri desteklenmelidir.
- Stratejik ürünlerde planlı üretim yapılmalıdır.
- Çiftçiye öngörülebilir alım garantileri verilmelidir.
- Kooperatifçilik güçlendirilmelidir.
- Soğuk zincir, depolama ve lojistik altyapısı geliştirilmelidir.
- Tarım arazileri korunmalıdır.
- Genç çiftçi destekleri artırılmalıdır.

- Sulama yatırımları hızlandırılmalıdır.

Gıda güvenliği artık yalnızca tarımsal değil, ulusal güvenlik meselesidir.

Sanayi, Teknoloji ve Katma Değer

Türkiye'nin stagflasyondan kalıcı çıkışı üretim yapısını değiştirmesine bağlıdır. Daha çok üretmek yeterli değildir; daha yüksek katma değerli, daha az ithalata bağımlı ve daha rekabetçi üretim gereklidir.

Sanayi politikasında şu alanlar öncelik taşımalıdır: Ara malı üretimi, yüksek teknoloji, makine sanayi, yazılım, savunma teknolojileri, enerji teknolojileri, biyoteknoloji, tarım teknolojileri, üniversite-sanayi işbirliği, mesleki eğitim.

KOBİ'ler üretim şartına bağlı uygun finansmanla desteklenmelidir. Finansmana erişemeyen KOBİ, üretim ve istihdam yaratamaz.

Enerji Bağımsızlığı

Enerji ithalatı Türkiye'nin cari açığında ve enflasyonunda önemli rol oynar. Petrol, doğalgaz ve enerji fiyatları yükseldiğinde bu maliyet kur etkisiyle birlikte tüm ekonomiye yayılır.

Enerjide şu politikalar uygulanmalıdır:

- Yenilenebilir enerji yatırımları artırılmalıdır.
- Sanayide enerji verimliliği desteklenmelidir.
- Binalarda yalıtım seferberliği başlatılmalıdır.
- Kamu binalarında enerji tasarrufu uygulanmalıdır.
- Yerli enerji teknolojileri geliştirilmelidir.
- Toplu taşıma güçlendirilmelidir.

Enerji politikası yalnızca çevre politikası değil, enflasyonla mücadele politikasıdır.

Hukuk Devleti ve Kurumsal Güven

Ekonomide güven, faiz kadar güçlü bir araçtır. Hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, mülkiyet hakkı, liyakat ve şeffaf kamu yönetimi olmadan yatırım ortamı kalıcı biçimde iyileşmez.

Kurumsal reform alanları şunlardır:

- Hukukun üstünlüğü güçlendirilmelidir.
- Yargı bağımsızlığına güven artırılmalıdır.
- Kamu yönetiminde liyakat esas alınmalıdır.
- Düzenleyici kurumlar bağımsız çalışmalıdır.
- İhale sistemi şeffaflaştırılmalıdır.
- Ekonomik veri kurumlarına güven tesis edilmelidir.
- Kamu karar alma süreçleri öngörülebilir olmalıdır.

Güven varsa yatırım gelir. Güven yoksa para bekler, kaçar ya da üretime değil ranta yönelir.

Eğitim ve İnsan Sermayesi

Uzun vadeli refahın kaynağı insan sermayesidir. Eğitim sistemi güçlenmeden verimlilik artışı sağlanamaz.

Eğitimde şu adımlar gereklidir:

- Temel eğitimde kalite artırılmalıdır. Okullar arası eşitsizlik azaltılmalıdır.
- Mesleki eğitim çağın ihtiyaçlarına göre yenilenmelidir.
- Öğretmenlerin ve eğitim çalışanlarının ekonomik koşulları iyileştirilmelidir.
- Üniversitelerde bilimsel özgürlük güçlendirilmelidir. Dijital beceriler yaygınlaştırılmalıdır.
- Genç işsizliğiyle mücadele için eğitim-istihdam bağlantısı kurulmalıdır.

Eğitim zayıfsa ekonomi düşük ücret, düşük teknoloji ve düşük verimlilik tuzağına sıkışır.

Sosyal Devlet ve Gelir Adaleti

Stagflasyon dönemlerinde toplumun zayıf kesimleri daha hızlı yoksullaşır. Bu nedenle çıkış programı insanı korumalıdır.

Sosyal devlet politikaları şunları içermelidir:

- Emeklilerin alım gücü korunmalıdır.
- Çocuk yoksulluğuna karşı doğrudan destek sağlanmalıdır. Okul yemeği programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Barınma destekleri güçlendirilmelidir. İşsizlik sigortası etkin kullanılmalıdır.
- Kadın istihdamı kreş ve bakım destekleriyle artırılmalıdır.
- Düşük gelirli aileler enerji, ulaşım ve gıda giderlerinde korunmalıdır.

Sosyal devlet, stagflasyonun toplumsal yıkımını önleyen güvenlik ağıdır.

10 ÜÇ AŞAMALI ÇIKIŞ STRATEJİSİ

Türkiye'nin stagflasyondan çıkışı bir anda gerçekleşmez. Kısa, orta ve uzun vadeli bir yol haritası gerekir.

Kısa Vadeli Aşama: Güven ve Fiyat İstikrarı

İlk aşamada amaç enflasyon beklentilerini kırmak, kur istikrarını sağlamak ve dar gelirliyi korumaktır.

Kısa vadeli öncelikler:

- Para politikasında güven sağlanmalıdır.
- Rezerv yönetimi şeffaflaştırılmalıdır.
- Kamu harcamalarında disiplin uygulanmalıdır.
- Dar gelirliye hedefli destek verilmelidir.
- Gıda ve kira piyasasında acil önlemler alınmalıdır.
- KOBİ'lerin finansman kanalları tamamen kapanmamalıdır.

Orta Vadeli Aşama: Üretim ve Gelir Dengesi

İkinci aşamada dezenflasyon süreci üretimi koruyacak politikalarla desteklenmelidir.

Orta vadeli öncelikler:

- Tarım destekleri artırılmalıdır.
- KOBİ'lere üretim odaklı finansman sağlanmalıdır.
- Vergi reformu uygulanmalıdır.
- Ücretler gerçek yaşam maliyetine göre düzenlenmelidir.
- Enerji ve ara malı bağımlılığı azaltılmalıdır.
- Kadın ve genç istihdamı güçlendirilmelidir.

Uzun Vadeli Aşama: Verimlilik ve Kurumsal Dönüşüm

Üçüncü aşamada Türkiye'nin büyüme modeli kalıcı biçimde değiştirilmelidir.

Uzun vadeli öncelikler:

- Hukuk devleti güçlendirilmelidir.
- Eğitim reformu yapılmalıdır.
- Teknoloji yatırımları artırılmalıdır.
- Liyakatli kamu yönetimi kurulmalıdır.
- Katma değerli ihracat artırılmalıdır.
- Bölgesel kalkınma güçlendirilmelidir.
- Sosyal devlet kalıcı hale getirilmelidir.

11 POLİTİKA ÖNERİLERİ TABLOSU

POLİTİKA ALANI	UYGULANACAK POLİTİKA	BEKLENEN ETKİ
Para Politikası	Bağımsız ve güvenilir Merkez Bankası	Enflasyon beklentisi düşer
Maliye Politikası	İsrafın azaltılması, verimli harcama	Bütçe dengesi güçlenir
Vergi Sistemi	Dolaylı vergi yükünün azaltılması	Gelir adaleti artar
Tarım	Planlı üretim ve girdi desteği	Gıda enflasyonu düşer
Sanayi	Katma değerli üretim	Cari açık azalır
Enerji	Yenilenebilir enerji ve verimlilik	İthalat baskısı azalır
Hukuk	Yargı bağımsızlığı ve liyakat	Risk primi düşer
Eğitim	Mesleki ve teknolojik eğitim	Verimlilik artar
Sosyal Devlet	Emekli, çocuk ve dar gelirli desteği	Toplumsal yıkım azalır
İşgücü	Sendikal haklar ve ücret adaleti	İç talep sağlıklı toparlanır
Konut	Sosyal konut ve kira politikası	Barınma baskısı azalır
KOBİ	Üretim odaklı uygun finansman	İstihdam korunur

■ **Tablo: Raporda sunulan veriler.**

12 SONUÇ BİLDİRGESİ

Türkiye'nin stagflasyona sürüklenmesinin temelinde yalnızca dış şoklar veya geçici fiyat artışları yoktur. Son 10 yılda biriken yapısal sorunlar, üretimden kopan büyüme modeli, kurumsal güven kaybı, yanlış para politikası tercihleri, ithalata bağımlı üretim yapısı, tarımdaki zayıflama, gelir adaletsizliği ve yüksek enflasyon beklentileri bugünkü tabloyu oluşturmuştur.

2024-2026 dönemi, bu tablonun yeni bir aşamasıdır. Enflasyonla mücadele amacıyla uygulanan sıkı para politikası, fiyat artış hızını kontrol altına alma hedefi taşımaktadır. Ancak yüksek fiyat düzeyi, kira ve gıda baskısı, reel ücret kaybı, KOBİ'lerin finansman sorunu ve iç talepte yavaşlama aynı anda yaşandığında, stagflasyon riski toplumsal bir gerçeklik haline gelmektedir.

Türkiye'nin çıkış yolu, acı reçete adı altında yükü yalnızca vatandaşa ve çalışana yıkmak değildir. Çıkış yolu; üretimi artıran, emeği koruyan, vergide adaleti sağlayan, tarımı ayağa kaldıran, sanayiyi katma değerli hale getiren, enerji bağımlılığını azaltan, hukuka güveni yeniden kuran ve sosyal devleti güçlendiren bütüncül bir kalkınma programıdır.

Stagflasyondan çıkış için şu ilkeler hayati önemdedir

- Para politikası güvenilir ve öngörülebilir olmalıdır.
- Merkez Bankası'nın kurumsal bağımsızlığı güçlendirilmelidir.
- Kamu harcamalarında israf azaltılmalı, verimli harcama esas alınmalıdır.
- Vergi yükü emekçinin ve dar gelirlinin üzerinden alınmalı; rant, servet ve yüksek kazançlar adil biçimde vergilendirilmelidir.
- Tarımda planlı üretim ve girdi desteği sağlanmalıdır.
- Gıda enflasyonu ile mücadele ulusal öncelik haline getirilmelidir.
- KOBİ'ler yüksek finansman maliyeti altında ezilmemelidir.
- Sanayide ara malı üretimi ve yüksek teknoloji desteklenmelidir.
- Enerji bağımlılığını azaltacak yenilenebilir enerji yatırımları hızlandırılmalıdır.
- Hukuk devleti, liyakat ve kurumsal güven yeniden inşa edilmelidir.

- Eğitim sistemi üretim, teknoloji ve insan sermayesi hedefleriyle uyumlu hale getirilmelidir.
- Ücret politikası hedef enflasyona değil, gerçek yaşam maliyetine göre belirlenmelidir.
- Emekliler, çalışanlar, gençler ve dar gelirli aileler sosyal devlet politikalarıyla korunmalıdır.

Türkiye'nin meselesi yalnızca ekonomik göstergeleri düzeltmek değildir. Asıl mesele, emeğiyle yaşayan insanların onurlu bir hayat kurabileceği, gençlerin geleceğe umutla bakabileceği, emeklilerin yoksulluğa mahkûm edilmeyeceği, üreticinin ve çiftçinin destekleneceği, toplumun nefes alabileceği bir ekonomik düzen kurmaktır.

Türkiye ekonomisinin 2014-2026 dönemine ilişkin veriler, stagflasyon riskinin tek boyutlu bir sorun olmadığını açık biçimde göstermektedir. Enflasyonun 2017 sonrası çift haneli seviyelere yerleşmesi, 2018 ve 2021 kur şoklarıyla fiyat istikrarının bozulması, 2022-2023 döneminde çok yüksek enflasyonun gelirleri eritmesi, 2024 sonrası sıkı para politikasıyla kredi ve talep kanallarının baskılanması Türkiye'nin aynı anda hem yüksek fiyat düzeyi hem de zayıflayan refah üretimiyle karşı karşıya kaldığını göstermektedir.

Veriler, özellikle gıda ve kira fiyatlarının toplumsal etkisini öne çıkarmaktadır. Enflasyon oranı düşse bile fiyat seviyesi yüksek kaldığında vatandaşın alım gücü kısa sürede toparlanmamaktadır. İşsizlik oranındaki sınırlı iyileşme de tek başına yeterli değildir; çünkü geniş tanımlı işsizlik, genç işsizliği, kayıt dışılık ve çalışan yoksulluğu devam etmektedir.

Bu nedenle Türkiye'nin stagflasyondan çıkış programı yalnızca para politikasıyla sınırlı kalamaz. Enflasyonla mücadele; tarımda planlı üretim, sanayide katma değer, enerji bağımsızlığı, vergi adaleti, hukuk güvenliği, sosyal devlet, ücret adaleti ve eğitim reformuyla desteklenmelidir.

> Rakamların ortaya koyduğu gerçek nettir: Türkiye'nin çıkışı, yalnızca enflasyonu düşürmekle değil; fiyat istikrarını üretim, adalet ve insanca yaşamla birleştirmekle mümkündür.

Stagflasyondan çıkış mümkündür. Ancak bu çıkışın adı yalnızca dezenflasyon değil; adaletli kalkınmadır.

13 ÜMİT DEMİREL KAPANIŞ DEĞERLENDİRMESİ

Bugün Türkiye'de mesele sadece enflasyonun kaç puan düştüğü ya da faizin hangi seviyede olduğu değildir. Mesele, milletin mutfağında yangının sönüp sönmediğidir. 2024'te sıkı para politikası başladı, 2025'te bu politikanın yükünü çalışan, emekli, esnaf ve dar gelirli daha ağır hissetti, 2026'da ise Türkiye'nin önünde kritik bir tercih duruyor: Ya sadece rakamları düzelten ama milleti rahatlatmayan bir ekonomi anlayışı sürecek ya da üretimi, emeği, adaleti ve insanca yaşamı merkeze alan yeni bir düzen kurulacak.

Stagflasyon, ekonominin yavaşlaması kadar toplumun nefessiz kalmasıdır. Eğer fiyatlar hâlâ yüksekse, kiralar maaşları yutuyorsa, emekli pazara çıkamıyorsa, gençler gelecek kuramıyorsa, çalışan insan ay sonunu getiremiyorsa; orada sorun sadece ekonomik değil, ahlakidir, siyasidir, toplumsaldır.

Türkiye bu krizden çıkar. Ama bunun yolu yükü yine milletin sırtına yıkmaktan değil; israfı kesmekten, vergide adaleti sağlamaktan, üreticiyi desteklemekten, çiftçiyi ayağa kaldırmaktan, KOBİ'yi yaşatmaktan ve çalışanın emeğine hakkını vermekten geçer.

Rakamlarla oynayarak mutfaktaki yangını söndüremezsiniz. Güven olmadan yatırım, üretim olmadan refah, adalet olmadan huzur olmaz.

Bizim ihtiyacımız olan şey; emeği ucuzlatan değil, çalışanı yaşatan bir düzendir. Tarımı bitiren değil, çiftçiyi ayağa kaldıran bir politikadır. Gençleri ülkeden gitmeye zorlayan değil, bu ülkede gelecek kurmaya inandıran bir yönetim anlayışıdır. Emekliyi açlığa mahkûm eden değil, onurlu yaşatan bir sosyal devlettir.

Türkiye’nin stagflasyondan çıkış yolu bellidir: Üretim, adalet, güven ve insanca yaşam. Çünkü milletin talebi lüks değil; emeğinin karşılığını aldığı, çocuğuna gelecek kurabildiği, insan onuruna yakışır bir hayattır. Rakamlar düzelirken millet yoksullaşıyorsa, orada başarı yoktur. Gerçek başarı, enflasyon düşerken halkın sofrasının büyümesi, emeğin değer kazanması ve geleceğe güvenin yeniden kurulmasıdır.

14 KAYNAKÇA

- Türkiye İstatistik Kurumu. Tüketici Fiyat Endeksi, İşgücü İstatistikleri, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, 2014-2026. https://www.tuik.gov.tr
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Enflasyon Raporları, Finansal İstikrar Raporları, Elektronik Veri Dağıtım Sistemi, Konut Fiyat Endeksi, 2014-2026. https://www.tcmb.gov.tr
- TCMB EVDS. Döviz kuru, faiz, rezerv, para ve kredi göstergeleri. https://evds2.tcmb.gov.tr
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri, Kamu Maliyesi Verileri, Vergi Gelirleri İstatistikleri, 2014-2026. https://www.hmb.gov.tr
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Orta Vadeli Programlar, Kalkınma Planları ve Makroekonomik Göstergeler. https://www.sbb.gov.tr
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Enerji ithalatı, enerji arz güvenliği ve yenilenebilir enerji verileri. https://enerji.gov.tr
- International Monetary Fund. World Economic Outlook, Article IV Consultation Reports, Türkiye Country Reports, 2014-2026. https://www.imf.org
- World Bank. Turkey Economic Monitor, World Development Indicators, Global Economic Prospects, 2014-2026. https://www.worldbank.org
- OECD. OECD Economic Surveys: Türkiye, OECD Economic Outlook, Income Distribution Database, Tax Policy Reviews, 2014-2026. https://www.oecd.org

- Bank for International Settlements. Inflation dynamics, monetary policy credibility, exchange rate pass-through studies. https://www.bis.org
- Food and Agriculture Organization. Food Price Index and agricultural commodity price data. https://www.fao.org
- DİSK-AR. İşsizlik, geniş tanımlı işsizlik, ücretler ve emek piyasası raporları, 2014-2026.
- TÜRK-İŞ. Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırmaları, 2014-2026.
- Blanchard, Olivier. Macroeconomics. Pearson.
- Mishkin, Frederic S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Pearson.
- Krugman, Paul, and Robin Wells. Macroeconomics. Worth Publishers.
- Dornbusch, Rudiger, Stanley Fischer, and Richard Startz. Macroeconomics. McGraw-Hill.
- Rodrik, Dani. One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth. Princeton University Press.

SON NOT

> **Bu raporun ana tezi nettir:**
> Türkiye'nin stagflasyondan çıkışı yalnızca faizle değil; üretimle, adaletle, güvenle ve insanca yaşamı esas alan yeni bir ekonomik anlayışla mümkündür.

“Stagflasyondan çıkış,
yalnızca rakamlarla değil;
üretimle, adaletle, güvenle
ve insanca yaşamla mümkündür.”

Türkiye’nin ihtiyacı;
enflasyonu düşürmenin ötesinde,
vatandaşın sofrasını büyüten,
emeğini koruyan, geleceğe umutla bakmasını
sağlayan yeni bir ekonomik modeldir.

ÜRETEN TÜRKİYE, GÜÇLÜ TOPLUM, MUTLU GELECEK

ÇIKIŞ YOLU: KAPSAMLI REFORM

- Güvenilir Para Politikası
- Vergide Adalet
- Üretim ve Sanayi Gücü
- Tarımda Planlı Üretim
- Enerji Bağımsızlığı
- Hukuk Devleti
- Eğitimde Reform
- Sosyal Devlet
- Ücret Adaleti
- Gençlere Gelecek
- Emeklilere Güvence
- Daha Adil Bir Türkiye

Birlikte Daha Güçlü Bir Türkiye İçin...

TÜM EĞİTİM ÇALIŞANLARI SENDİKASI
2006
TEÇ - SEN

@tecsen
@tec_sen
@tecsengenelmerkezi
@tec-sengenelmerkezi

0(312) 425 55 56
0(533) 377 08 32
www.tec-sen.org